

**Socialiai Pažeidžiamų Jaunų Žmonių
Profesinio Orientavimo
Projektas**

**Programos strateginės rekomendacijos
sėkmingesniai karjeros konsultacijų teikimui
suaugusiųjų švietime**

**Lyginamosios analizės
santrauka**

2016 rugsėjis

Turinys

Įvadas	3
Tyrimo apimtis	4
Tikslinė grupė	5
Esama padėtis	5
Programos strateginės rekomendacijos	5
R1: Užtikrinti nuoseklų karjeros konsultavimo iniciatyvų vertinimą.....	6
R2: Užtikrinti karjeros konsultavimo paslaugų lygias prieinamumo galimybes....	6
R3: Skatinti darbdavių iniciatyvą	7
R4: Teikti visokeriopas karjeros konsultavimo paslaugas	7
R5: Koordinuoti efektyvią suaugusiųjų mokymosi politiką	8
R6: Organizuoti jaunimo poreikius atitinkantį ugdymą	9
Naudingumas	9
Šaltiniai.....	10
Priedas.....	10
Burgarijos programos Strateginės Rekomendacijos.....	10
Kipro programos Strateginės Rekomendacijos.....	10
Vokietijos programos Strateginės Rekomendacijos	10
Italijos programos Strateginės Rekomendacijos	10
Lietuvos programos Strateginės Rekomendacijos.....	10
Portugalijos programos Strateginės Rekomendacijos.....	10
Ispanijos programos Strateginės Rekomendacijos	10
Jungtinės Karalystės programos Strateginės Rekomendacijos.....	10

Ivadas

Visoms Europos Sąjungos (ES) valstybėms narėms jaunimo nedarbo mažinimas yra didelis iššūkis. Karjeros konsultavimo paslaugų gerinimas (viena jo dalių – profesinis orientavimas) vertinamas kaip labai svarbus įrankis, padedantis įgyti žinių, gebėjimų ir kompetencijų, ypač besimokantiems jauniems žmonėms iš socialiai pažeidžiamų grupių.

Socialiai pažeidžiamų jaunų žmonių profesinio orientavimo (toliau tekste – PROVYP – en. *professional orientation for vulnerable young people*) projektas, kartu su *Europa 2020* Strategija ir *Europos Suaugusiųjų Mokymosi Darbotvarkė*, siekia skatinti persikvalifikavimą ir naujų įgūdžių tobulinimą 8 valstybėse narėse, konsultuojant socialiai pažeidžiamą jaunimą karjeros klausimais elektroniniu būdu ir gerinant profesinio orientavimo priemones, kurias siūlo suaugusiųjų švietimo teikėjai.

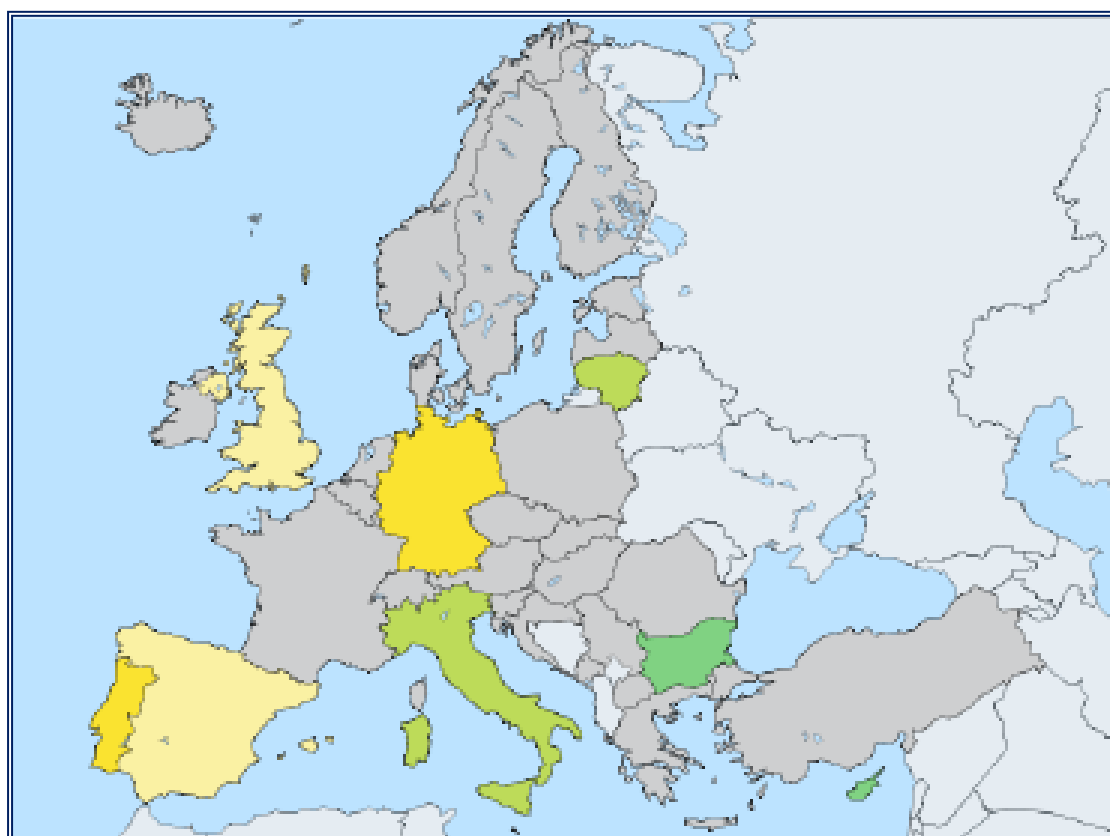
PROVYP tinklas jungia 10 organizacijų iš 8 Europos šalių, kiekviena jų turi daug patirties jaunimo ir suaugusiųjų formaliojo bei neformaliojo švietimo srityse. Projektas analizuoja skirtingų profesinio orientavimo metodų, taikomų šalyse partnerėse, stipriąsias ir silpnąsias puses ir pateikia apibendrintą ataskaitą bei strategines rekomendacijas, kaip gerinti karjeros konsultavimo paslaugas. Ekspertų iš 8 Europos šalių partnerių įtraukimas padeda siekti užsibrėžtų projekto tikslų ir efektyviai reaguoti į Europos institucijų iniciatyvas bei strategijas.

Remdamiesi lyginamosiomis aštuonių šalių partnerių (*output 1*) švietimo ir mokslo programų strategijų ataskaitomis, suformuotomis remiantis projekto pagrindu ir sandara, PROVYP ekspertai parengė nuodugrias strategines rekomendacijas, skirtas efektyvinti jaunimo ir suaugusiųjų karjeros paslaugas vietiniu / regioniniu ir nacionaliniu lygmeniu, patvirtinti jas Europos lygmeniu. Teikiamos rekomendacijos yra patikimos, pagrįstos įrodymais ir leidžia įvairiais būdais siekti laukiamų rezultatų. Apie jų strategines galimybes suaugusiųjų švietimo srityje siekiama informuoti sprendimus priimančias institucijas Bulgarijoje, Kipre, Vokietijoje, Italijoje, Lietuvoje, Portugalijoje, Ispanijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

Tyrimo apimtis

2016 metų birželio–rugpjūčio mėnesiais aštuoniose ES valstybėse narėse (Bulgarijoje, Kipre, Vokietijoje, Italijoje, Lietuvoje, Portugalijoje, Ispanijoje ir Jungtinėje Karalystėje) buvo atlikta kiekvienos šalies suaugusiųjų švietimo strategijos apžvalga. Lyginamoji ataskaita apima apie 29 proc. ES šalių. Pasiūlytos išvados ir priemonės, tinkamai jas viešinant bei jomis vadovaujantis plėtojant suaugusiųjų švietimo srities nacionalinius / regioninius strateginius planus, gali lengvai pasiekti ir paveikti 48 milijonus jaunų žmonių (18–34 metų), gyvenančių ES (*Eurostat*, 2016 m. rugpjūtis).

I žemėlapis: PROVYP projekto šalys partnerės

	Vokietija ir Portugalija		Italija ir Lietuva
	Bulgarija ir Kipras		Ispanija ir Jungtinė Karalystė

Tikslinė grupė

Kaip tikslinę programos rekomendacinės strategijos grupę visų šalių narių ekspertai nurodė vietinę arba regioninę / nacionalinę valdžią, ypač politikos formuotojus švietimo ir mokslo, užimtumo ir darbo paieškos, socialinių paslaugų ir globos srityse. Pastangos skirtos profesinio orientavimo sistemai tobulinti nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu mastu. Ekspertai ypač akcentavo karjeros konsultavimo, numatyto suaugusiųjų švietime, gerinimą.

Esama padėtis

Suaugusiųjų mokymas apima viską – nuo mokymų darbo vietoje iki profesinio mokymo gerinimo ar grįžimo į formaliojo švietimo sistemą siekiant įgyti norimą išsilavinimą. Sparčiai didėjantys pokyčiai socialinėje, ekonominėje ir darbo rinkos sistemose iš žmonių reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nacionalinių / regioninių / vietinių darbo sąlygų ir darbo rinkos. Visų partnerių ataskaitose akcentuota naujų žinių įgijimo svarba jaunimui mokantis naujų įgūdžių ir toliau ugdant tiek kognityvinius, tiek nekognityvinius gebėjimus.

Daugelis suaugusiųjų, nepasisėkus įgyti pakankamo žinių, įgūdžių bei kompetencijų lygio pirminėje švietimo grandyje, įstringa žemos kvalifikacijos darbuose, kurie nei siūlo jokių galimybių kilti karjeros laiptais, nei motyvuoja mokytis toliau (Education and Training Monitor 2015, 2015 lapkritis).

Atsižvelgdami į tai, PROVYP ekspertai (remdamiesi regioninėmis / nacionalinėmis ataskaitomis) padarė išvadą, kad šalims partnerėms reikia imtis skubių priemonių gerinti karjeros paslaugų reguliavimo struktūrą suaugusiųjų švietimo srityje. Detali šalių informacija pateikiama šios ataskaitos priede. PROVYP ekspertai, nustatę išanalizavę savo šalies regioninio / nacionalinio lygmens karjeros konsultavimo paslaugų organizavimo trūkumus, pasiūlė strategines rekomendacijas esamos padėties gerinimui.

Strateginės Rekomendacijos

Siekdami palengvinti karjeros konsultavimo paslaugų teikimą ir pagerinti prieinamumą jaunimui ir suaugusiems, politikos formuotojai gali rinktis įvairias priemones. Kai kuriais atvejais už veiklą būtų atsakinga valdžia, kitais atvejais veiksmų galėtų imtis techninio ir profesinio švietimo institucijos ir konsultantų asociacijos. **Siekiant pagerinti karjeros konsultavimo paslaugų suaugusiųjų švietime reguliavimą, PROVVP ekspertai, atsižvelgdami į pateiktas ataskaitas, politikos rekomendacijų dokumentus, 2015 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos ataskaitą, įvairius tyrimus ir ataskaitas, pateiktus šaltiniuose, vietiniams / regioniniams / nacionaliniams švietimo, mokymų ir užimtumo sričių politikos formuotojams rekomenduoja įgyvendinti šiuos veiksmus:**

R1: Užtikrinti nuoseklų karjeros konsultavimo iniciatyvų vertinimą

- Kasmetinis programų, pripažintų sėkmingomis, atnaujinimas.
- Naujų veiklos rūšių, atitinkančių jaunimo poreikius, pateikimas.
- Naujų mokymo dalykų, kurių reikalauja darbo rinkos tendencijos, pateikimas.
- Veiksmingas lėšų paskirstymas, nustatant tikslingiausią jų panaudojimą.
- Kokybės kontrolės sistemos sukūrimas karjeros konsultavimo programų stebėsenai ir vertinimui.

2R: Užtikrinti karjeros konsultavimo paslaugų lygias prieinamumo galimybes

- Skirti finansavimą nepalankioje padėtyje ar darbo rinkos užribyje esančioms grupėms, įskaitant socialiai pažeidžiamą jaunimą, neįgaliuosius, žemos kvalifikacijos, nedirbančius bei nesimokančius žmones.

Programos strategijos rekomendacijų santrauka

- Teikti tikslines konsultacijas ir paramą besimokantiems ir skatinti programas, skirtas nepakankamai atstovaujamų grupių mokiniams.
- Sukurti asmens ankstesnio išsilavinimo (įgyto neformaliojo būdu) pripažinimo sistemą.
- Bendradarbiauti su įvairiomis tarpinėmis organizacijomis, padedančiomis pasiekti grupes, esančias darbo rinkos užribyje.
- Investuoti į naujas technologijas, siekiant pagerinti karjeros konsultavimo paslaugų prieigą ir jų kokybę.

3R: Skatinti darbdavių iniciatyvą

- Skatinti didesnę darbdavių įsitraukimą organizuojant įvairius mokymus.
- Motyvuoti darbdavius investuoti į mokymų ir įsidarbinimo galimybes jaunimui su negalia bei jaunimui, kuriam gresia socialinė atskirtis.
- Įtraukti darbdavius teikiant patarimus ir konsultacijas savarankiškos karjeros klausimais.
- Padėti kurti *trečiojo sektoriaus* (NVO) ir vietinės valdžios institucijų sąveikos tinklą.
- Teikti finansavimą, padedantį darbdaviams tobulinti ar perkvalifikuoti savo darbuotojus.
- Kofinansuoti darbdavių investicijas į su darbu susijusį mokymą.

4R: Teikti visokeriopas karjeros konsultavimo paslaugas

- Suteikti prieigą prie patikimų informacijos šaltinių apie karjerą ir mokymus.
- Suformuluoti karjeros konsultanto / mokytojo kompetencijos ir pareigybų aprašymo reikalavimus.
- Įsteigti nuoseklią karjeros konsultanto pareigybę – konsultantas turi teikti informatyvią darbo rinkos apžvalgą (pareigybė turėtų būti atsieta nuo psichologinio konsultavimo).

Programos strategijos rekomendacijų santrauka

- Remti jaunimo darbo / karjeros centrus, atviras jaunimo erdves bei forumus, teikiančius kokybiškas karjeros konsultavimo paslaugas ir užtikrinančius socialinės ekonomikos principų įgyvendinimą valstybėje.
- Reguliariai atnaujinti informacijos šaltinius, siekiant nustatyti tiek naujas profesijas ir sritis, kuriose trūksta kvalifikuotų darbuotojų, tiek esamų ir potencialių įgūdžių perteklių bei su tuo susijusį etatų mažinimą.
- Sukurti tarpdisciplininę komandą – siekiant suteikti visapusišką paslaugų paketą, itin svarbu turėti kvalifikuotų ir motyvuotų karjeros paslaugų programos darbuotojų komandą, turinčią papildomų žinių ir patirties karjeros konsultavimo, švietimo plėtros, psichosocialinės paramos, konsultavimo ir programos valdymo srityse.
- Užtikrinti karjeros konsultavimo paslaugų tvarumą ir platesnį informacinių sistemų karjeros ugdymo klausimais naudojimą besimokantiems suaugusiems.

5R: *Koordinuoti efektyvią suaugusiųjų mokymosi politiką*

- Sukurti politikos derinimo mechanizmus vietos ir regioniniu mastu.
- Mažinti administracinę biurokratiją ir vengti dubliavimosi teikiant įvairių sričių paslaugas.
- Siekiant tobulinti suaugusiųjų žinias, gebėjimus ir kompetencijas, koordinuoti suaugusiųjų mokymosi (arba mokymosi visą gyvenimą) politiką su kitų sričių nacionaline įstatymine baze ir politikos gairėmis.
- Kurti ir įgyvendinti profesinės kultūros plėtojimo kampanijas, skatinančias visus žmones nuolatos mokytis.
- Reguliariai ir sistemingai atlikti tyrimus, padedančius kurti naujus, išsamesnius ir geresnius švietimo bei profesinio orientavimo plėtotės būdus.
- Skirti efektyvesnę ir tikslingesnę finansinę paramą (finansavimą) karjeros konsultavimo paslaugoms teikti.

Programos strategijos rekomendacijų santrauka

- Patvirtinti standartizuotas nacionalinio vertinimo sistemas, padėsiančias teikti kokybiškas ir nuoseklias ugdymo karjerai paslaugas.

6R: *Organizuoti jaunimo poreikius atitinkantį ugdymą*

- Profesinį mokymą mokyklose labiau orientuoti į praktiką.
- Atlikus nuoseklius socialinius tyrimus, plėtoti profesinio mokymo sritis.
- Įtraukti socialiai pažeidžiamas grupes į karjeros konsultavimo politikos ir paslaugų kūrimą, įgyvendinimą ir stebėseną, tokiu būdu ženkliai pagerinant šių asmenų poreikius atitinkančias paslaugas.
- Teikti tikslią informaciją mokiniams apie tolimesnio mokymosi galimybes.
- Suaugusiųjų mokymosi programose įtvirtinti pagrindinių įgūdžių ugdymą.
- Skatinti ir remti visų projekte dalyvaujančių šalių partnerystę tiek ugdymo karjerai, tiek ir darbo rinkos plotmėse.

Naudingumas

Kokybiškos karjeros konsultavimo ir profesinio orientavimo paslaugos gali padėti užpildyti trūkstančių įgūdžių spragas, informuoti jaunimą apie darbo rinkos galimybes, padėti jais susieti su jų turimais įgūdžiais bei interesais. Investicijų į profesinį orientavimą trūkumas tik padidins darbo rinkos poreikių ir darbo įgūdžių atotrūkį, kas, savo ruožtu, gali turėti neigiamos įtakos šalies produktyvumui.

Aukščiau nurodytos rekomendacijos yra įmanomos ir perspektyvios – jos bus pateiktos aštuonių šalių partnerių nacionalinėms / regioninėms valdžios institucijoms, atsakingoms už švietimo ir mokslo sritis. Vietos PROVYP veiklų koordinatoriai yra suplanavę tolimesnius veiksmus pagrindinių politikos formuotojų informavimui apie esamus rezultatus ir tolimesnį rekomendacijų vykdymą.

Šaltiniai:

- ✓ Strategies for Vocational Guidance in the Twenty-first Century, International Association for Educational and Vocational Guidance (IAEVG), UNESCO:
<http://www.unesco.org/education/educprog/tve/nseoul/docse/rstratve.html>
- ✓ Education and Training Monitor 2015:
http://ec.europa.eu/education/library/publications/monitor15_en.pdf
- ✓ OECD's policy review of vocational education and training (VET), Learning for Jobs: www.oecd.org/edu/learningforjobs
- ✓ Eurostat Database (2015, 2016):
<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Priedai:

- **Bulgarijos programos Strateginės Rekomendacijos**
- **Kipro programos Strateginės Rekomendacijos**
- **Vokietijos programos Strateginės Rekomendacijos**
- **Italijos programos Strateginės Rekomendacijos**
- **Lietuvos programos Strateginės Rekomendacijos**
- **Portugalijos programos Strateginės Rekomendacijos**
- **Ispanijos programos Strateginės Rekomendacijos**
- **Jungtinės Karalystės programos Strateginės Rekomendacijos**